
"Nieznany obraz Jana Massysa:
"Wenus" w zbiorach Pusłowskich w
Krakowie", Anna Schusterowa,
"Biuletyn Historii Sztuki i Kultury", R.
XI, 1949, nr 3/4 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 4/1-2 (12-13), 107

1951

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i sulechowskiego na tle problemu Mi-
strza z Gościszowic (str. 233—255, il. 11).
Autor przeprowadza weryfikację atrybu-
cji ołtarza kaliskiego i sulechowskiego,
pochodzących z pracowni Mistrza z Go-
ściszowic. Między jego pracownią, a pra-
cownią Michała Wolgemuta w Norym-
berdze istnieją bezpośrednie, stałe i liczne
związki. One jedyne tłumaczą cechy
niderlandzkie widoczne w wymienionych
poliptykach.

Schusterowa Anna, Nieznany
obraz Jana Massysa: „Wenus“ w zbio-
rach Pusłowskich w Krakowie (str. 256—
261, il. 6). — Obraz powstał ok. r. 1560
i jest najwcześniejszym z cyklu liryków
erotycznych Massysa.

Wiliński Stanisław, Wielkopolski
portret trumienny (str. 262—294, il. 60).
Bazę studium stanowiła kolekcja 25 por-
tretów z XVII i XVIII w., wystawiona
w Poznaniu w Muzeum Narodowym
w 1948 r. i uzupełniona portretami za-
chowanymi w kościołach poznańskich.
Badania nad genezą i zwyczajem portre-
tów trumiennych wykazały, że są one
kontynuacją epitafiów średniowiecznych
zmodyfikowanych i zlaicyzowanych
w XVI w. Są wytworem obyczajowości
XVII i XVIII w. w Polsce i znajdują swe
uzasadnienie w atmosferze szlacheckich
obchodów pogrzebowych, będąc zjawis-
kiem typowym dla kultury polskiej wy-
nikłym z swoistego snobizmu na tle ge-
nealogicznym i przywiązania do trad.
nar. Produkcja ich jest w zasadzie ano-
nimowa, mają wartość nie tylko dla hi-
storii sztuki, ale i dla historii kultury,
ikonografii i antropologii.

Rewski Zbigniew, Polski stolarz
dekorator z XVIII w. i jego klientela
(str. 312—324, il. 6). — Autor omawia
dwa wzorniki augsburskie grafiki deko-
racyjnej z końca XVII w. i pierwszej po-
łowy XVIII w. oraz ich związek z ołtar-
zami w Radziejcinie (woj. lubelskie).

Sawicka Stanisława H., Rysunki
Józefa Walla w zbiorach Gabinetu Ry-
cin Stanisława Augusta (str. 325—339, il.
7). — Wall Józef (1754—1798) studiował
najpierw u Bacciarellego, potem u Nor-
blina, pod którego wpływem pozostaje.
Autorka publikuje 6 rysunków pocho-
dzących z wczesnego okresu artysty
(1771—1778) i przedstawiających sceny
historyczne mające dużą wartość artysty-
czną i dokumentarną (Porwanie Stani-
sława Augusta w r. 1771, Przysięga Ma-
gistratu Warszawskiego Stanisławowi
Augustowi w r. 1764, Sejmik w kościele
w r. 1776, Odpust na Bielanach 1776. Za-
bawa ludowa na Bielanach 1777, Piknik
w parku 1778).

Wiliński Stanisław, Sprawozda-
nie z inwentaryzacji zabytków sztuki po-
wiatu świebodzińskiego (str. 340—357, il.
14).

Hornung Zbigniew, Kościół dre-
wniany w Komborni (str. 358—367, il. 11).
Kościół rozebrano w r. 1932, powstał za-
pewne z pocz. XVII w., łączy się z ma-
łopolską grupą drewnianych kościółków
na Podkarpaciu.

Sawicka Stanisława, Gabinet Ry-
cin Biblioteki Uniwersyteckiej w War-
szawie w latach 1939—1949 (str. 392—397).
Autorka — zasłużona kierowniczka Ga-
binetu — omawia tragiczne losy tego
bezcennego zbioru w czasie wojny i oku-
pacji, bezgraniczną ofiarność jego pra-
cowników, akcji ratowniczej oraz wyni-
ki rewindykacji i stan obecny.

Tazbir Janusz, Moda na chińsz-
czyznę w Polsce XVIII w. (str. 382—392).
Artystyczna i literacka moda na chińsz-
czyznę przysłała do Polski z Zachodu, łą-
cząc się z wpływem kultury francuskiej
od końca XVII w. Autor kolejno omawia
obraz Chin w ówczesnej literaturze, mo-
dę na ch. w literaturze, urządzenie poko-
jów i gabinetów chińskich przez panują-
cych, chińszczyznę na dworach magna-
tów i zamożnej szlachty oraz wzory
chińskie na porcelanie i fajansach.

Nadto zeszyt zawiera następujące re-
cenzy:

Cisterciensia (A. Gieysztor), B. A. Ry-
bakow, Remesło drewniej Rusi. Moskwa
1948 (St. Herbst), Jiri Carek, Romanska
Praha, 1947 (Z. Świechowski), Arnim
Tuulse. Die Burgen in Estland und Lett-
land, 1942 (St. Herbst); ponadto w nume-
rze znajdujemy kronikę naukową oraz
notatki naukowe (E. Łopaciński, Spuści-
zna Jana Jerzego Plerscha).

MATERIAŁY DO STUDIÓW I DYSKU-
SJI Z ZAKRESU TEORII I HISTORII
SZTUKI, KRYTYKI ARTYSTYCZNEJ
ORAZ METODOLOGII BADAŃ NAD
SZTUKĄ R. I, 1950.

Starzyński Juliusz, Realizm
mieszczański a realizm socjalistyczny (z.
1, str. 27—50). — Autor omawia obecną
sytuację malarstwa polskiego i przełom
jaki się w nim dokonał w latach 1948—
1949, stwierdzając, że 1) „twórcza i od-
krywcza metoda realizmu socjalistyczne-
go została przyjęta jako podstawowa me-
toda sztuki polskiej...“, 2) że „formalizm
i naturalizm rysują się jako dwie wrogie
postawy, w jednakowym stopniu niebez-
pieczne dla dalszego rozwoju sztuki pol-
skiej. Musimy zatem poprzez bezwzględ-
ną krytykę ideologiczną dotrzeć do ob-